# PROFETUL/PROFEŢIA ÎN TEXTELE GRECEŞTI ANTICE ŞI MEDIEVALE

*PROHIN ANDREI*

*Universitatea de Stat din Moldova*

Cuvintele *profet/profeţie,* în română şi alte limbi europene, provin din greacă (*προφήτης/προφητεία*). Studiul evoluţiei şi semnificaţiilor acestor lexeme relevă complexitatea fenomenului profeţiei, în conştiinţa autorilor antici şi medievali.

În greaca veche, *προφήτης* („cel care anunţă, proclamă", „prezicător") denumea slujitorul unui sanctuar, care interpreta sau reproducea mesajele zeilor. Acest titlu l-au deţinut, în special, slujitorii Oracolului din Delfi. Profeţia denumea generic anunţarea voinţei zeului, inclusiv a viitorului. Împărtăşindu-se din omniscienţa divină, profetul ştia „cele trecute, prezente şi viitoare" (Homer).

În *Septuaginta*, sec. III-II î.Hr., *προφήτης* a înlocuit ebraicul *nabi* şi, în unele cazuri, lexemele *ro'eh* şi *hozeh* („văzătorul"). În *Noul Testament*, *προφήτης* însemna „predicator, învăţător inspirat", iar *προφητεία* – „darul de a interpreta Scripturile, a vorbi şi a predica inspirat de Duhul Sfânt".

Unii scriitori creştini au derivat *προφήτης* din *προφάναι* „a prezice", iar alţii au propus etimonul *προφαίνειν* „a revela (viitorul, misterele)". În scrierile patristice, titlul de *profet* a revenit, în special, profeţilor biblici, deşi sursele atestă că acelaşi nume l-au mai deţinut prezicătorii păgânii şi unii dintre creştinii „schismatici" (montaniştii ş.a.). Sfinţii Părinţi au inclus între *profeţi* şi personalităţi care nu s-au numit astfel (Adam, Fecioara Maria, apostolii, martirii), considerându-le însă idealuri morale, părtaşe ale harului divin.

Potrivit *Cronicii* lui George Hamartolos, din sec. IX, profeţia poate fi „duhovnicească", „diabolică", „naturală", „artificială", „comună". Sursa atestă varietatea uzajurilor cuvântului *προφητεία*, în greaca medievală, privilegind profeţia duhovnicească care oferă „limba drept ajutor harului duhovnicesc". Cuvântul profetic deţinea autoritate, fiind un mesaj al divinităţii, o cunoaştere inaccesibilă muritorilor. Disputele privind profeţia autentică, în lucrările creştine, reflectă concurenţa pentru autoritate religioasă şi socială.